

ἐπρεπε πρώτα νά τόν κάνω εύτυχημένο και μετά νά τοῦ παραπονεθῶ γιά τήν κακία του. Αὐτά ἦταν τά κίνητρα ποῦ μέ ὤθησαν νά συμμορφωθῶ μέ τήν ἀπείτησή του. Διασχίσαιμε λοιπόν τόν πάγο και ἀνεβήκαμε στόν ἀντικρινό βράχο. Ὁ δέρας ἦταν παγωμένος και ἄρχισε νά βρέχει· μπήκαμε στό καρδάβιό του, τό τέρας γεμάτο χαρά και ἐγώ μέ βαριά καρδιά και πολύ κακή διάθεση. Δέχτηκα ὅμως νά τόν ἀκούσω, καθίσα δίπλα στή φωτιά ποῦ ἄναψε ὁ ἀποκρουστικός συνομιλητής μου, και αὐτός ἄρχισε τήν ἱστορία του.

«ΜΕ ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΗ δυσκολία θυμᾶμαι τήν πρώτη περίοδο τῆς ζωῆς μου· ὅλα τά γεγονότα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς μοῦ ἐρχονται συγκεχυμένα και ἀκαθόριστα. Ἐνα παράξενο πλῆθος αἰσθήσεων μέ κύριεψε ξαφνικά, και ἄρχισα τήν ἴδια στιγμή νά βλέπω, νά νιώθω, ν' ἀκούω και νά μυρίζω ἀλλά πέρασε πολλές καιρός μέχρι νά μάθω νά ξεχωρίζω τίς λειτουργίες τῶν διαφόρων αἰσθήσεων μου. Βαθμιαία, θυμᾶμαι, ἔνα ὄλο και δυνατότερο φῶς χτυποῦσε στά νεύρα μου, μέχρι ποῦ ἀναγκάστηκα νά κλείσω τά μάτια μου. Τότε μέ τῶλιζε τό σκοτάδι και ταράχτηκα, ἀλλά πρὶν τό καλοκαταδύειν ξανανοῦξα τά μάτια μου, ὅπως τώρα υποθέτω, και τό φῶς χύθηκε πάλι γύρω μου. Περπατοῦσα, μάλιστα νομίζω ὅτι κατηφόριξα, και ἄρχισα νά νιώθω μεγάλες ἀλλαγές στίς αἰσθήσεις μου. Προηγούμενως μέ περιέβαλλαν θαμπά και σκοτεινά σώματα, ποῦ δέν μπορούσα ν' ἀγγίξω ἢ νά δῶ· τώρα ἀνακάλυψα πῶς εἶχα τή δυνατότητα νά κυκλοφορῶ ἐλεύθερος, χωρίς νά ὑπάρχουν ἐμπόδια ποῦ δέν μπορούσα νά ξεπεράσω ἢ ν' ἀποφύγω. Τό φῶς ἄρχισε νά μοῦ γίνεται ὄλο και πῶ ἐνοχλητικό και ἡ ἔξοτλη μέ κούραζε καθῶς περπατοῦσα, γι' αὐτό ἔναξα νά βρῶ κάποιο μέρος σκιερῶ. Βρήκα τό δάσος κοντά στό "Τρυκολοσταντ" ἐκεῖ, ξάπλωσα δίπλα σ' ἔνα ρυάκι νά ξεκουρασθῶ, μέχρι ποῦ ἔνωσα νά μέ βασανίζουν ἡ πείνα και ἡ δίψα. Συνήλθα τότε ἀπό τήν ὑπνηλία ποῦ μέ εἶχε πιάσει και ἔσπερα κάτι μοῦρα ποῦ βρήκα στά δέντρα ἢ πεσμένα κάτω στό γῶμα. Ἐσβησα τή δίψα μου μέ τό νερό τοῦ ρυακιοῦ, ξάπλωσα και μέ πῆρε ὁ ὕπνος.

Εἶχε σκοτεινιάσει ὅταν ἔγρηνα· κρύωνα και ἤμουνα κάπως φοβισμένος, σάν ἀπό ἐνστικτο, ποῦ βρέθηκα τόσο μόνος. Πρὸ τοῦ φύγω ἀπό τό διαμέρισμά σου εἶχα αἰσθανθεῖ νά κρυώνω, γι' αὐτό και εἶχα φορέσει ἀρκετὰ ρούχα, τά ὁποῖα ὅμως δέν ἐπαρκοῦσαν γιά νά μέ προστατέψουν ἀπό τήν ψύχρα τῆς νύχτας. Ἦμιον ἕνας κακόμοιρος, ἀνήμπορος και τρισάθλιος φουκαρᾶς.

δέν ήξερα, ούτε μπορούσα νά διακρίνω τίποτα· αλλά ένα συναισθήμα πόνου μέ κατέλαβε· κάθισα κάτω κι έκλαψα.

Σύντομα ένα γλυκό κι άπλό φως στόν ουρανό μου χάρισε τό συναίσθημα της ευχαρίστησης. Κοίταξα ψηλά και είδα ένα φωτεινό σχήμα νά θνώνεται μέσα από τά δέντρα. Κοίταξα κάτωσ άπορημένος. Έκινειτο άργά, αλλά φόνιζε τό δρόμο μου, έτσι ξαντήγα νά πιάω γιά μούρα. Έξακολουθούσα νά κρηώνω, αλλά σέ λίγο βρήκα κάτω από κάποιο δέντρο ένα τεράστιο πανωφόρι, μέ τό όποιο σκεπαστήκα και κάθισα στό έδαφος. Δέν είχα καμία συγκεκριμένη ιδέα στό μυαλό μου· όλα ήσανε συγκεχυμένα. Αισθανόμουνα τό φως, την πείνα, τή δίψα, τό σκοτάδι· άμέρητοι ήχοι έφταναν στ' αυτιά μου και από παντού μου έρχονταν μυρωδιές· τό μόνο που μπορούσα νά ξεχωρίσω ήτανε τό λαμπερό φεγγάρι, γι' αυτό στύλωσα έπάνω του τά μάτια μου μ' ευχαρίστηση.

Παρακολουθήσα μερικές έναλλαγές ήμέρας και νύχτας και είδα ότι ό κύκλος της νύχτας είχε άρχισεί νά μικραίνει πολύ όταν μπορούσα πλέον νά ξεχωρίσω τίς αίσθήσεις μεταξύ τους. Λίγο-λίγο είδα τό καθρό ποταμάκι που μου έδινε νερό και τά δέντρα που μέ σκίαζαν μέ τό φύλλαμά τους. Καταγάρηκα όταν άνακάλυπα πρώτη φορά πώς ένας ευχάριτος ήχος, που συχνά έρχότανε στ' αυτιά μου, έβγαине άπ' τό λαμό μικρών ζώων φτερωτών, τά όποια συχνά παρειπόδίζαν τό φως. Άρχισα νά παρτηρώ μέ μεγαλύτερη άκρίβεια τά σχήματα που μέ περιβάλλαν και ν' άντισταβάνομαι τά όρια του φωτεινού θόλου που μέ σκέπαζε. Μερικές φορές προσπάρθησα νά μιμηθώ τά άραία τραγούδια των πουλιών, αλλά δέν τά κατάφερα. Κι άλλες φορές θέλησα νά έκφράσω τά συναισθήματά μου μέ κάποιο τρόπο, αλλά όι φωνές άναρθροί ήχοι που βγαίνουν από μέσα μου μέ πρόμαζαν τόσο πολύ ώστε βουβαίνόμουνα και πάλι.

Τό φεγγάρι χάθηκε από τή νύχτα και ξαναφάνηκε μέ μικρότερο σχήμα, κι έγώ έξακολουθούσα νά μένω στό διάσος. Οι αίσθήσεις μου είχαν στό μεταξύ ξεκαθαρίσει και στό μυαλό μου έρχονταν καθημερινά όλο και περισσότερες ιδέες. Τά μάτια μου συνήθισαν στό φως και διακρίνανε τά πράγματα μέ τό σωστό

τους σχήμα· ξεχώριζα τό έντρομο άπ' τό φωτό, και λίγο-λίγο άρχισα νά ξεχωρίζω τό ένα φωτό από τό άλλο. Άνακάλυπα πώς τό σπουργίτι έβγαζε μόνο σκληρές νότες, ενώ του κορυφουό και της τοίγλας ήσανε γλυκές και ξελογισμένες.

Μιά μέρα που μέ βασάνιζε τό κρύο βρήκα μιά φωτιά που είχαν άφίσει κάτω περιτλαινόμενοι ζητιάνοι, κι έθουσιδίστηκα από τή ζεστασιά που μου πρόσφερε. Μέσα στη χαρά μου έβδαια τό χέρι μου στην άναμμένη θράκα, άλλ' άμέσως τό τρέβηξα ουρλιάζοντας από τόν πόνο. Τί περίεργο, σκέφτηκα, τό ίδιο αίτιο νά δίνει τόσο διαφορετικά άποτελέσματα! Έξέτаса τά ύλικά της φωτιάς, και μέ μεγάλη μου χαρά άνακάλυπα πώς ήσαν ξύλα. Γρήγορα μάζεψα λίγα κλαδιά, αλλά ήσανε όρπά και δέν καιγόιντουσαν. Στενοχωρήθηκα άπ' αυτό και κάθισα νά χαζέψω τή φωτιά. Τό όρπό ξύλο που είχα βάλει δίπλα στ' άναμμένα ξεράθηκε κι άναψε. Αυτό μ' έβδαιε σέ σκέψεις, όποτε, άγγίζοντας τ' άλλα κλαδιά, άνακάλυπα τί έφτανε κι άρχισα νά μάζεψω πολλά ξύλα, ούτως ώστε νά τ' άφίσω νά ξεραθούν και νά 'χω μεγάλο άποθέμα γιά κάψιμο. Όταν ήρθε ή νύχτα φέροντας μαζί της και τή νύστα, μ' έπιασε μεγάλος φόβος μήπως σβήσει ή φωτιά. Τήν σκέπασα, λοιπόν, προσεκτικά μέ ξερά ξύλα και φύλλα κι έβδαια από πάνω όρπά κλαδιά· και μετά άπλώσα τό πανωφόρι μου στό έδαφος και βυθίστηκα στόν ύπνο.

Ήσανε πρσί όταν ξύπνησα, και πρώτη μου μέριμνα ήσανε νά δώ τή φωτιά. Τήν έσοκέπασα κι ένα έλαφρό άεράκι γρήγορα της έδωσε και πάλι φλόγια. Τό παρτηρήρησα αυτό, κι άμέσως σκάψωσα ένα άντροσχεδίο ριπίδι, που άναψε τά κάρβουνα όταν ήσαν έτοιμα νά σβήσουν. Όταν ξαναβθε ή νύχτα άνακάλυπα, προς μεγάλη μου ευχαρίστηση, ότι ή φωτιά έδινε και φως έκτός από ζέση και ότι αυτή ή άνακάλυψη θά μου ήσαν χρήσιμη γιά τήν έπισιτισή μου, διότι είδα ότι μερικά άποφάγια που είχαν άφίσει τίσιω τους οι ζητιάνοι ήσανε πολύ πιο νόστιμα από τά μούρα που μάζεψα από τά δέντρα. Προσπάρθησα λοιπόν κι έγώ νά φτιάξω τό φαγητό μου μέ τόν ίδιο τρόπο, βάζοντας τό έπάνω σ' άναμμένα κάρβουνα. Άνακάλυπα ότι μ' αυτό τόν τρόπο τά μούρα χάλασαν, αλλά τά καρύδια και οι ρίγες γίνανε πολύ πιο νόστιμα.

“Η τροφή όμως άρχισε νά σπανίζει και συχνά έβγαζα μάταια όλη την ήμέρα γιά λίγα βελανίδια που θά μετρίαζαν τίς σουβλιές στο στομάχι μου από την πείνα. “Όταν τό είδα αυτό, άποφάσισα νά φύγω από τό μέρος όπου είχα μέχρι τότε μείνει και ν’ άναζητήσω κάποιο άλλο που θά μπορούσε πιό εύκολα νά ικανοποιήσει τίς λιγυστές μου άνάγκες. Στή μετακίνησή μου αυτή λησθήκα πολύ γιά την άπώλεια της φωτιάς, που την είχα κατά τύχη άποκτήσει και δέν ήξερα πώς νά την άναπαράγω. “Αφιέρωσα άρκετές ώρες σκεπτόμενος αυτή τή δυσκολία, άλλ’ άναγκάστηκα νά έγκαταλείνω κάθε προσπάθεια νά μάθω πώς άνάβει έτσι, τελικά, τυλίχτηκα στο πανωφόρι μου και μπήκα στο δάσος μέ κατεύθυνση πρós τά εκεί που έδωε ό ήλιος. Πέρασα τρείς μέρες περιπλανώμενος κατ’ αυτό τόν τρόπο στο δάσος, μέχρι που κάποτε άνακάλυψα την άνοιχτή έξοχή. Τήν προηγούμενη νύχτα είχε ρίξει πολύ χιόνι και τά χωράφια ήταν όμοιομορφα άσπρα· τό θέαμα ήταν άπογοητευτικό και άνακάλυψα ότι τά πόδια μου πάγωναν άπ’ αυτή την ψυχρή και όγρη όλη που σκέπαζε τό έδαφος.

“Ήτανε περίπου έξωά τό πρωί και λαχταρούσα νά βρω τροφή και κατόλυσμα· τελικά είδα μιá μικρή καλύβα σ’ ένα ύψωμα, που άναμφίβολα είχε φτιαγτεί γιά κάποιο βοσκό. “Εβλεπα γιά πρώτη φορά κάτι τέτοιο κι έξήτασα τό κτίσμα μέ μεγάλη περιέργεια. Βρήκα την πόρτα άνοιχτή και μπήκα. “Ένας γέρος καθότανε κοντά σέ μιá φωτιά κι έτοιμάζε τό πραινó του. Μόλις άκουσε τό θόρυβο γύρισε και, άντικρίνοντάς με, οδύλιαζε δυνερά, βγήκε τρέχοντας άπ’ την καλύβα και συνέχισε νά τρέχει στά χωράφια μέ μιá ταχύτητα που δέν περιέμενε κανείς από ένα τόσο έξασθενημένο κορμί. “Η έμφάνισή του, διαφορετική άπ’ ό,τι είχα μέχρι τότε δει, και ή φυγή του μ’ άφησαν κατάπληκτο. “Αλλά μαγεύτηκα από την ίδια την καλύβα· έδω τό χιόνι και ή βροχή δέν μπορούσαν νά εισβάλουν· τό πάτωμα ήτανε στεγνό· και μωβ φαινότανε τότε ξαίσινο, όπéροχο καταφύγιο, όπως άκριβώς φαίνεται τό Πανδαμούνιο στους δαίμονες τής κόλασης μετά τά μαρτύριά τους στη φλογισμένη λίμνη. Καταβρόχθισα μέ λαχμαργία τ’ άποφάγια από τό πραινó του βοσκού, δηλαδή ψωμί, τυρί,

γάλα και κρασί· αυτό τό τελευταίο όμως δέν μου άρεσε. “Έπειτα έπρεσε ξεθεωμένος σέ κάτι άγρια και κοιμήθηκα.

“Ήτανε μεσημέρι όταν ξύπνησα και, γοητευμένος από τή λεοτασία του ήλιου που άντανανκλούσε στο άσπρο έδαφος, άποφάσισα νά συνεχίσω τό ταξίδι μου· έβαλα σ’ ένα σάκο που βρήκα ό,τι είχε άπομείνει άπ’ τό πραινó του βοσκού και προχώρησα μέσα στα χωράφια γιά πολλές ώρες, μέχρι που έφτασα κατά τό ήλιοβασιλευμα σ’ ένα χωριό. Πόσο όπéροχο μου φάνηκε! “Οι καλύβες, τ’ άγροτόσπιτα που ήτανε καλύτερα άπ’ αυτές, και τέλος τά μεγάλα άρχοντικά, μωβ προκάλεσαν διαδοχικά τό θαυμασμό. Τά λαχανικά στους κήπους και τό γάλα και τό τυρί που είδα στα παρόδρια μερικων άγροτόσπιτων μωδ άνοιξαν την όρεξη. Μπήκα σ’ ένα σπίτι που μωδ φάνηκε άπ’ τά καλύτερα, άλλά δέν είχα προλάβει νά περάσω τό κατώφλι, όταν τά παιδιά άρχισαν νά στριγγαλίζουνε και μιá γυναικία λιποθύμησε. “Όλο τό χωριό άνταρτίστηκε· μερικοί τό σκέφανε, άλλά μερικοί άλλοι μωδ έπρεθήκανε μέχρι που, σοβαρά τραυματισμένος από τίς πέτρες και ό,τι άλλο μωδ ρίχνανε, δραπετεύσα στην έξοχή και φοβισμένος κρύφτηκα σ’ ένα χαμηλό καλύβι, έντελώς άδειο, τό όποιο μωδ φάνηκε έδωλο μετά τά πατάκια που είχα δει στο χωριό. Αυτό τό καλύβι όμως ήτανε φτιαγμένο κολλητά σ’ ένα άγροτόσπιτο που φαινόταν καθαρό και χαρούμενο, όμως μετά την τόσο άκριβοπληρωμένη έμπειρία μου δέν τόλμησα νά μπει εκεί μέσα. Τό καταφύγιό μου ήτανε φτιαγμένο από έύλο, άλλά ήτανε τόσο χαμηλό· που μέ δυσκολία καθόμουνα χωρίς νά διακώνομαι. Τό χωματένιο πάτωμα δέν ήτανε στρωμένο μέ έύλα, ήταν όμως στεγνό· και παρ’ όλο που ό άέρας έμπαινε από άναριθμητές χαραμάδες, τό ‘βρισκα εύχάριστο όνυλο από τό χιόνι και τή βροχή.

“Έδω λοιπόν άποσύρθηκα και έάρπασα εύτυχημένος που είχα βρει καταφύγιο, όσο έδωλο και νά ήτανε, από τόν άνηγάει καιρό, κι άκόμα περισσότερο από τή βαρβαρότητα των άνθρώπων.

Μόλις ξημέρωσε σύβηθα έξω από τό λιγούμι μου γιά νά ξετάσω τό γειτονικό άγροτόσπιτο και νά δω εάν θά μπορούσα νά μείνω στο κατόλυσμα που είχα βρει. Τό καλύβι μου ήτανε

κοληπτό στον πίσω τοίχο του άγορτόσπιτου και στις ελεύθερες πλευρές του υπήρχαν ένα χοιροστάσιο και μία γούρνα με καθαρό νερό. Ένα σημείο του ήταν άνοιχτό, και από εκεί είχε συβεί μέσα όμως τώρα κάλυψα κάθε ρωγμή, απ' όπου θα μπορούσα να γίνω άντληητός, με πέτρες και με ξύλα, που τὰ έβαλα με τρόπο ώστε να τὰ μετακινώ εύκολα όποτε ήθελα να βγάλω έξω τὸ μόνο φως που είχα. Ήταν από τὸ χοιροστάσιο, και μου ήταν άρκετό.

Μόλις ταχτοποιήσα τήν κατοικία μου και τήν έστρωσα με καθαρό άχυρο, κούρνωσα σέ μιὰ γωνιά, γιατί είχα δει μιὰ άνθρωπινη φηγούρα μακριά και θυμόμουν άκόμα πολύ καλά τή μεταχείριση που μου είχεν έπιφυλάξει, έρα δέν μπορούσα ούτε αυτόν να ήμιστευτώ.

Προηγούμενος είχα, βέβαια, φροντίσει γιά τή διατροφή μου έκείνης τής ημέρας, κλέβοντας μία φραντζόλα χωριότικο ψωμί και μία κούρα γιά να πίνω, μιάς και μέ βόλεψε καλύτερα παρά μέ τή χούφρα μου, από τὸ καθαρό νερό που κυλούσε δίπλα στὸ κατάνυμά μου. Τὸ πάτωμα ήτανε λίγο ύψωμένο, γι' αυτό κι έμεινε απόλυτα στεγνό, επειδή δέ γειτόνευε μέ τήν κμινάδα τοῦ άγορτόσπιτου ήταν κι ύποφερτά ζεστό.

Αφού ταχτοποιήθηκα λοιπόν, άποφάσισα να μείνω σ' αυτό τὸ καλύβι μέχρις ότου κάτι συμβεί που θ' άλλαζε τήν άπόφασή μου. Ήταν άληθινός παράδεισος σέ σύγκριση μέ τὸ σκοτεινὸ δόσος, τήν προηγούμενη κατοικία μου, όπου τὰ δέντρα στάζαν από τή βροχή και τὸ έδαφος ήτανε νοτισμένο. Έφραγα τὸ προυνό μου μ' εύχαριστηση και ήμουν έτοιμος να βγάλω μιὰ σανίδα γιά να πάρω λίγο νερό, όταν άκουσα βήματα· κοίταξα από μιὰ χαραμάδα και είδα μιὰ νέα μέ τόν κουβά στὰ κεφάλι να περνάει μπροστά από τὸ καλύβι μου. Ή κοπέλα ήταν πολύ νέα κι έδειχνε εύγενική, άντρίθετα από τούς άξέστους τῶν άγορτόσπιτων που είχα μέχρι τότε δει. Ήταν όμως φτωχικά ντυμένη, ένα χοντρό μπλέ φουστάνι και μιὰ λιγὴ ζακέτα ήτανε τὰ μόνα ρούχα της· τὰ ξανθά της μαλλιά ήταν άπλωσ πλεγμένα, άλλα κάθόλου χτενισμένα· έδειχνε ήρεμη, αλλά θλιμμένη. Τήν έχασα γιά λίγη ώρα και όταν γύρισε κουβαλούσε τόν κουβά που ήταν τώρα μισογεμάτος μέ γάλα. Καθώς περπατούσε, προφανώς κουρασμένη από

τὸ φορτίο της, τήν πλησίασε ένας νέος που ή δική του όγη έδειχνε περισσότερο άποθαρημένη. Έκείνος τής είπε κάτι μέ ύφος μελωχολικό, κι έπειτα τής πήρε τόν κουβά απ' τὸ κεφάλι και τόν κουβάλησε αὐτός στὸ άγορτόσπιτο. Έκείνη τόν άκούδησε και γέθησαν κι οί δύο. Σέ λίγο ξαναείδα τὸ νέο μέ κάτι έγναεία στὰ χέρια να διασχίζει τὸ χωράφι πίσω από τὸ άγορτόσπιτο· και τὸ κορίτσι άρχισε να κάνει δουλειές, πότε μέσα στὸ σπίτι, πότε έξω στὴν αὐλή.

Εξετάζοντας τήν κατοικία μου άνακάλυψα ότι ένα από τὰ παράθυρα τοῦ άγορτόσπιτου αποτελούσε τμήμα τοῦ τοίχου μου, αλλά τὸ άνοιγμα είχε τώρα φραγεί έντελώς μέ ξύλα. Σ' ένα από τὰ ξύλα αὐτὰ υπήρχε μιὰ ελάχιστη χαραμάδα, απ' όπου μόλις και μετά βίας μπορούσα να δῶ. Από τή σχισμή διακρινόταν ένα δωματιάκι, λευκοβαμμένο και καθαρό, αλλά σχεδόν χωρίς κανένα έπιπλο. Σέ μιὰ γωνιά, κοντά στη μικρή φωτιά, καθόταν ένας γέρος μέ τὸ κεφάλι άκουμπισμένο στὰ χέρια του σέ στάση άπελπισίας. Ή κοπέλα συνήριζε τὸ σπίτι· αλλά σέ λίγο έγγραλε από ένα συρτάρι κάτι που άσασχολούσε μόνο τὰ χέρια της και κάθισε δίπλα στον γέρο, ὁ όποιος, παίρνοντας κάποιο ὄργανο, άρχισε να παίζει και να παίζει ήχος γλυκύτερους από τής τοίχας ή τοῦ άηθονιοῦ. Ήταν υπέροχη ή σκηνή, τόσο μάλλον γιά μένα τόν φουκαρά, που δέν είχα δει τίποτα θραιότερο στη ζωή μου. Τ' άσημένα μαλλιά και ή καλοκάγαδη όγη τοῦ γεροχωρικοῦ μ' έκαναν να νιώσω σεβασμό, οί δέ εύγενικοί τρόποι τοῦ κοριτσιοῦ μέ μαγέψανε. Έκείνος έπαίξε ένα γλυκό, λυπητερό σκοτό, που είδα ότι έφερε άάκρως αὐτά μάτια τής καλοσυνάτης νέας, όμως ὁ γέρος δέν έδειξε να τὰ προσέχει μέχρι που έκείνη άρχισε να κλάει μέ λυγμούς· έκείνος τότε έγγραλε κάτι ήχους από τὸ στόμα του και ή ξανθούλα άφησε τή δουλειά της και γονάτισε στὰ πόδια του. Τήν σήκωσε και τής χαμογέλασε μέ τόση καλοσύνη και στοργή, που έμένα μ' έκανε να νιώσω συναισθηματια περίεργα κι έντρονα· ένα μείγμα πόνου κι εύχαριστήσης, που δέν είχα ξαναβιώσει, ούτε από τήν πείνα ή τὸ κρύο, τή ζέστη ή τὸ φαιγτό· και άπομακρύνθηκα απ' τὸ παράθυρο, γιατί μου ήταν άδύνατον ν' άντέξω αὐτές τις συγκινήσεις.

Λίγο ἀργότερα γύρισε κι ὁ νέος κουβαλώντας στους ὤμους του ἕνα φορτίωμα ξύλα. Τό κορίτσι τόν προϋπάντησε στὴν πόρτα, τὸν βοήθησε ν' ἀφήσει τὸ φορτίο του καὶ πῆρε μερικά ἀπὸ τὰ καυσόξυλα γιὰ τὴ φωτιά. Ἐπειτα ἐκείνη κι ὁ νέος πῆγαν σὲ μιὰ γωνιά τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου ἐκεῖνος τῆς ἔδειξε μιὰ μεγάλη φραντζόλα κι ἕνα κομμάτι τυρί. Ἐκείνη ἔδειξε νὰ χαίρεται, πῆγε στὸν κῆπο, μάζεψε ριζὲς καὶ κάρι φυτὰ, τὰ βάλε στὸ νερό καὶ μετὰ στὴ φωτιά. Ἐπειτα ξαναγύρισε στὴ δουλειά της, ἐνῶ ὁ νέος πῆγε στὸν κῆπο ὅπου ἄρχισε νὰ σκάβει καὶ νὰ ξεγλῶνει ριζές. Μετὰ ἀπὸ μία ὥρα περὶπου ἡ κοπέλα πῆγε νὰ τὸν συναντήσει καὶ γύρισε μαζί στὸ σπίτι.

Στὸ μεταξὺ ὁ γέρος καθόταν οκεφτικός, ἀλλὰ μὸλις ἀντιλήφθηκε τοὺς δύο νέους πῆρε πρὶ χαρούμενο ὄψος. καθίσανε νὰ φῶνε οἱ τρεῖς τους. Τὸ γεῦμα τελείωσε γρήγορα. Ἡ νέα ξανὰ ἄρχισε τὸ συγῆρσιμα κι ὁ γέρος ἔκανε μιὰ βόλτα στὸν ἥλιο, ἔξω ἀκριβῶς ἀπὸ τ' ἀγοροδόσιτο, στηριγμένος στὸ μπράτσο τοῦ νέου. Ἀταρμύλλη ἡ ὁμορφιά τῆς ἀντίθεσης μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο ξαίρετων πλασμάτων. Ὁ ἕνας, γέρος μὲ ἀσημένια μαλλιά καὶ ὄψη ποὺ ἀκτινοβολοῦσε καλοσύνη κι ἀγάπη. ὁ ἄλλος, νέος, λεπτὸς καὶ χαριτωμένος, μὲ χαρακτηριστικὰ συμμετρικότερα, ἀν καὶ τὰ μάτια καὶ ἡ συμπεριφορὰ του ἔδειχναν βαθιά λύπη καὶ μελαγχολία. Ὁ γέρος γύρισε στὸ ἀγοροδόσιτο κι ὁ νέος, μὲ διαφορετικὰ ἐργαλεῖα ἀπὸ κείνα ποὺ εἶχε τὸ πρῶο, πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὰ χωράφια.

Ἡ νύχτα ἔφτασε γρήγορα, ἀλλὰ, πρὸς μεγάλη μου ἔκπληξη, ἀνακάλυψα πὼς οἱ κάτοικοι τοῦ σπιτιοῦ εἶχαν βρεῖ τὸν τρόπο νὰ παρατείνουνε τὸ φῶς χρησιμοποιώντας λεπτὰ κεριὰ. Χάρηκα λοιπὸν ποὺ μὲ τὴ δόση τοῦ ἡλίου δὲν τελείωσε ἡ εὐχαρίστηση ποὺ ἔβγαθα παρακολουθώντας τοὺς γείτονές μου. Τὸ βράδυ ἡ κοπέλα καὶ ὁ νεαρὸς ἀσχολήθηκαν μὲ δουλειές ποὺ δὲν καταλάβαινα· καὶ ὁ γέρος ἔπιασε πάλι τὸ ὄργανο μὲ τοὺς ὑπέροχους ἤχους ποὺ μὲ εἶχε μαγεύει τὸ πρῶο. Μόλις τελείωσε τὸ παίξιμο ὁ νέος ἄρχισε, ὅχι νὰ τραγουδάει, ἀλλὰ νὰ βγάξει ἀπὸ τὸ στόμα του κάρι ἤχους ποὺ ἦτανε μονότονοι καὶ δὲν ἔμοιαζαν οὔτε μὲ τὴν ἀρμονία τοῦ ὄργανου τοῦ γέρου οὔτε μὲ τὸ κελάρηγμα τῶν

πουλῶν· ἀργότερα ἀνακάλυψα ὅτι διάβαζε μεγαλόφωνα, ὅμως ἐκείνη τὴν ἐποχὴ δὲν ἤξερα κἀν τὴν ὑπαρξὴ τῶν λέξεων καὶ τῶν ρημάτων.

Ἡ οἰκογένεια πέρασε λίγη ὥρα ἔτσι, μετὰ σβήσανε τὰ φῶτα καί, ἀπ' ὅ,τι κατάλαβα, ἀποσύρθηκαν γιὰ ὕπνο.